

ВІДГУК
офіційного опонента на дисертаційну роботу
Сунь Мінцзе
**«Методика формування вокально-ансамблевої компетентності студентів
факультетів мистецтв у процесі вивчення диригентсько-хорових
дисциплін»,**

Поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії
у галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

**Актуальність теми дослідження та її зв'язок із планами відповідних
галузей науки**

Дисертаційне дослідження Сунь Мінцзе присвячене розробленню, теоретичному обґрунтуванню та експериментальній перевірці методики формування вокально-ансамблевої компетентності студентів факультетів мистецтв під час вивчення диригентсько-хорових дисциплін. Погоджуємося з дисертантом, що у державних документах відзначено пріоритетну роль освітніх орієнтирів у зміні соціального ідеалу особистості. Як слушно підкреслює дисертант, підготовка студентів мистецького спрямування до продуктивної діяльності з учнями максимально зорієнтована на активізацію їх вольових зусиль, розвиток творчих здібностей, самостійного мислення з метою становлення професійної компетентності майбутніх фахівців. Тому, одним із можливих шляхів з'ясування проблеми забезпечення ефективності мистецької освіти може бути опанування диригентсько-хорових дисциплін з метою формування вокально-ансамблевої компетентності здобувачів освіти.

Дисертація виконана відповідно до плану наукових досліджень кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова і складає частину наукового напрямку «Зміст, форми, методи і засоби фахової підготовки вчителів музичного мистецтва». Тема дисертації затверджена Вченою радою НПУ імені М.П. Драгоманова (протокол № 3 від 30. 09. 2021 р.).

Отже, представлена Сунь Мінцзе тема дисертаційної роботи є актуальною, суспільно-значущою, спрямованою на цілісний аналіз теоретико-методичних основ формування вокально-ансамблевої компетентності студентів факультетів мистецтв у процесі вивчення диригентсько-хорових дисциплін.

На основі ознайомлення зі змістом дисертації та основних дослідницьких матеріалів доцільно зробити узагальнення щодо **найбільш суттєвих наукових результатів і фактів, одержаних дисертантом.**

Дисертаційна робота характеризується належним рівнем наукової новизни, зокрема, вперше науково обґрунтовано та експериментально перевірено авторську методику, що забезпечує успішне формування вокально-ансамблевої компетентності студентів факультетів мистецтв у процесі вивчення диригентсько-хорових дисциплін; розроблено педагогічні умови та модель досліджуваного явища; визначено послідовність етапів авторської методики. Подальшого розвитку набули особливості вокально-хорового навчання студентів факультетів мистецтв. Висновки дисертаційної роботи логічні й методологічно обґрунтовані.

Ступінь аргументованості наукових положень, висновків і рекомендацій, представлених у дисертації, підтверджується багатоаспектним оглядом наукових праць вітчизняних і зарубіжних дослідників.

Вірогідність результатів дослідження забезпечується методологічним і теоретичним обґрунтуванням вихідних положень, застосуванням методів, адекватних меті й завданням дослідження, ефективності експериментальної роботи, що засвідчується позитивною динамікою змін, підтверджених кількісними, якісними результатами та статистичними методами.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій підтверджується результатами здійсненого Сунь Мінцзе дослідження і не викликає сумнівів.

Мета дисертаційної роботи сформульована чітко та комплексно. Вона полягає у розробці, теоретичному обґрунтуванні, експериментальній перевірці та впровадженні методики формування вокально-ансамблевої компетентності студентів факультетів мистецтв під час вивчення диригентсько-хорових дисциплін.

Наукові положення, сформульовані в дисертації, відзначаються високим рівнем методологічного обґрунтування, узагальнення та повно висвітлюють досліджуване явище відповідно до мети наукового пошуку. Для виконання завдань дисертаційної роботи дисертантом було використано достатній комплекс методів наукового пізнання. У роботі подано наукові результати на всіх рівнях наукової новизни, котрі отримані у процесі дослідницького пошуку.

Значення для науки і практики одержаних дисертанткою результатів

Значення одержаних результатів полягає в тому, що головні положення, викладені в дисертації, можуть слугувати науковою основою під час розробки концептуальних, науково-методичних матеріалів з проблем диригентсько-хорової підготовки студентів у галузі мистецької освіти.

Практичне значення одержаних результатів та висновків дисертаційного дослідження полягає у впровадженні в процес фахової підготовки та підтвердженні ефективності поетапної методики формування вокально-ансамблевої компетентності студентів факультетів мистецтв під час вивчення диригентсько-хорових дисциплін згідно розроблених педагогічних умов та описової методичної моделі; у використанні результатів, висновків та інших матеріалів дисертаційної роботи для розроблення й оновлення навчальних програм з курсів «Хорове диригування», «Постановка голосу», «Виробнича педагогічна практика з музики», «Методика викладання дисциплін кваліфікації» та ін.; у використанні результатів, висновків та інших матеріалів дисертаційної роботи для розроблення навчально-методичних посібників для студентів факультетів мистецтв університетів.

Матеріали дослідження впроваджено в освітній процес факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (довідка № 180 від 17.10. 2022 р.); Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка (довідка № 451 від 07.02. 2022 р.); Донбаського державного педагогічного університету (довідка № 68-21-347 від 01.06. 2021 р.).

Підкреслимо достатній спектр апробації результатів дослідження на науково-практичних конференціях. Проміжні та кінцеві результати дослідження висвітлено в 5 одноосібних публікаціях, 2 з яких надруковано в провідних фахових виданнях України з педагогіки, 1 – у міжнародному науковому виданні.

Оцінка змісту дисертації та її завершеність

Структура дослідницької роботи є методологічно обґрунтованою і логічною. Дисертація і анотація викладені згідно з нормативними вимогами. Стиль викладу й аналізу узагальнень дослідження, наукових положень є обґрунтованим на теоретичному і методологічному рівнях.

Вступ складається із чітко сформульованих суперечностей, що показують актуальність досліджуваної проблеми; положень про зв'язок роботи з науковими темами, програмами; доцільно сформульованої мети, завдань, об'єкта і предмета дослідження; наукової новизни; характеристики методів дослідницького пошуку та практичного значення отриманих результатів.

У першому розділі «Теоретико-методологічний аналіз вокально-ансамблевої компетентності студентів факультетів мистецтв у процесі вивчення диригентсько-хорових дисциплін», дисертант зосереджує увагу на здійсненні теоретичного та методологічного аналізу проблеми формування вокально-ансамблевої компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва під час опрацювання диригентсько-хорових дисциплін.

Застосування методів систематизації та узагальнення дозволило автору стверджувати, що дефініція «компетентність» є складною інтегрованою

ознакою особистості, котра характеризується наявністю комплексу знань, умінь, навичок, досвіду з метою з'ясування певних суспільно важливих проблем. Отже, компетентність розуміється як особистісне утворення, що виявляється в процесі активних самостійних дій.

Завдяки проведеному поняттєвому та ретроспективному аналізу Сунь Мінцзе доводить, що формування компетентності здійснюється під час спілкування здобувачів освіти з цінностями художнього порядку з метою набуття ними мистецьких знань, продуктивного досвіду, що забезпечує їх духовно-естетичне зростання. На основі тлумачення основних дефініцій даного дослідження автором вдало подається розуміння професійної компетентності учителя музичного мистецтва як інтегративного утворення, що складається з обов'язкових структурних компонентів і є комплексом музично-педагогічних знань, умінь, музичних здібностей та якостей особистості, що проявляються через готовність до здійснення творчої педагогічної діяльності (С.58, дис.).

Структура вокально-ансамблевої компетентності студентів, розроблена та схарактеризована дисертантом, є цілісним утворенням у взаємозв'язку мотиваційно-організаційного, критично-рефлексивного та творчовиконавського компонентів. Крім того, вокально-ансамблева компетентність визначається автором як інтегративне утворення, що складається зі співацьких компетенцій та комунікативних умінь і є комплексом музично-педагогічних знань, умінь, навичок, що проявляється в інтегральному характері диригентсько-хорової роботи, здатної гармонізувати всю структуру творчої діяльності (С.59, дис.).

Методологічним підґрунтям даного дослідження виступають розроблені та обґрунтовані автором підходи, серед яких: системно-цілісний, особистісно-зорієнтований та діалогово-творчий.

У другому розділі дисертації «Методика формування вокально-ансамблевої компетентності студентів факультетів мистецтв університетів у процесі вивчення диригентсько-хорових дисциплін» реалізується низка

розроблених дисертантом принципів, що разом з представленими в першому розділі методологічними підходами виступають концептуальними засадами педагогічних умов, методичних засобів, форм формування вокально-ансамблевої компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі диригентсько-хорового навчання.

Отже, здійснений теоретичний аналіз обраної проблеми дав можливість Сунь Мінцзе відібрати ефективні принципові позиції (принцип соціокультурної відповідності; оптимального поєднання теоретичних і практичних способів навчання; інтерактивної зорієнтованості диригентсько-хорового навчання), які разом з підходами забезпечило методологічне підґрунтя даного дослідження.

Ефективність формування вокально-ансамблевої компетентності майбутніх фахівців музичного мистецтва у дисертації досягається завдяки розробленому Сунь Мінцзе комплексу педагогічних умов, які охоплюють усі аспекти становлення досліджуваного конструкту. Серед них: актуалізація мотивації студентів факультетів мистецтв до постійного творчого зростання; активізація діалогової взаємодії; систематичне розширення музично-педагогічного та творчого виконавського досвіду майбутніх учителів музичного мистецтва.

Основним науково-методичним досягненням дослідження Сунь Мінцзе є обґрунтування структури та змісту методичної моделі формування вокально-ансамблевої компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вивчення диригентсько-хорових дисциплін, яка передбачає освітню траєкторію фахової підготовки студентів факультетів мистецтв, спрямовану на практичне оволодіння вокально-ансамблевою компетентністю та набуття знань щодо здійснення музично-педагогічної діяльності на високому професійному рівні.

Методична модель включає мету дослідження, завдання, наукові підходи; основні принципи; педагогічні умови; технолого-проективний, аналітично-оцінний, усвідомлено-моделюючий етапи експериментальної

роботи; ефективні методичні засоби. Підкреслимо безперечне значення застосування авторської методики у практиці мистецької освіти.

Третій розділ дисертації «Дослідно-експериментальна перевірка ефективності методики формування вокально-ансамблевої компетентності студентів факультетів мистецтв університетів у процесі вивчення диригентсько-хорових дисциплін» відзначається реалізацією дослідницько-пошукового потенціалу автора. Дослідником повно та докладно розроблений діагностичний апарат, що дало можливість виокремити рівні сформованості означеного феномену, а також здійснити експериментальну перевірку результативності розробленої методики. Позитивної оцінки набувають засоби наочного відображення динаміки формування визначеного явища та перевірки ефективності оригінальної авторської методики.

Наукова новизна результатів дослідження

Наукова новизна і теоретичне значення одержаних результатів дослідження полягає в тому, що вперше:

- розкрито сутність і специфіку вокально-ансамблевої компетентності студентів факультетів мистецтв під час вивчення диригентсько-хорових дисциплін;
- розроблено компонентну структуру, окреслено критерії, показники та рівні сформованості вокально-ансамблевої компетентності студентів факультетів мистецтв під час вивчення диригентсько-хорових дисциплін;
- розроблено педагогічні умови та модель формування вокально-ансамблевої компетентності студентів факультетів мистецтв під час вивчення диригентсько-хорових дисциплін;
- розроблено послідовність етапів формування сформованості вокально-ансамблевої компетентності студентів факультетів мистецтв під час вивчення диригентсько-хорових дисциплін.

Подальшого розвитку набули особливості вокально-хорового навчання в аспекті формування вокально-ансамблевої компетентності студентів факультетів мистецтв університетів

Оцінка змісту й оформлення дисертації

Оцінювання змісту дисертації дає можливість констатувати, що дисертаційна робота Сунь Мінцзе є цілісним, завершеним науковим дослідженням. За актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю й достовірністю, науковою та практичною значущістю отриманих результатів, повнотою їх викладення в опублікованих дисертанткою наукових працях, а також за оформленням, дисертація відповідає паспорту спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) й вимогам, які висуваються до дисертацій такого типу. Стиль викладу в ній матеріалів, наукових положень, висновків і рекомендацій доступний для їх сприйняття.

Дискусійні положення та зауваження щодо окремих аспектів дисертації

Відзначаючи високий рівень дисертаційної роботи Сунь Мінцзе, наукове та практичне значення отриманих результатів проведеного дослідження, вважаємо за доцільне звернути увагу на окремі дискусійні аспекти та висловити зауваження.

1. Теоретичний розділ дисертації представляє вокально-ансамблеву компетентність студентів факультетів мистецтв у процесі вивчення диригентсько-хорових дисциплін на основі системно-цілісного, особистісно-зорієнтованого, рефлексивно-усвідомленого та діалогово-творчого наукових підходів. З цієї позиції бажано було б, ширше розкрити значення діалогово-творчого підходу до формування вокально-ансамблевої компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі диригентсько-хорового навчання.

2. Структура вокально-ансамблевої компетентності студентів факультетів мистецтв у процесі вивчення диригентсько-хорових дисциплін охоплює мотиваційно-організаційний, критично-рефлексивний та творчо-виконавський компоненти. На нашу думку, слід показати, як критично-

рефлексивний структурний компонент забезпечує формування вокально-ансамблевої компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва.

3. Важливим принциповим положенням дисертаційного дослідження є принцип інтерактивної зорієнтованості диригентсько-хорового навчання студентів у процесі формування вокально-ансамблевої компетентності. На наш погляд доцільно розкрити, як це принципове положення було впроваджено у практичну діяльність.

4. На діагностувальному етапі експериментальної роботи для вимірювання у студентів факультетів мистецтв прагнення адекватно оцінювати результати власної виконавської діяльності був застосований метод тематичного групування. Виникає питання, як цей метод передбачав залучення здобувачів до самостійного пошуку і упорядкування творів музично-тематичних добірок?

5. На наш погляд, у процесі експериментальної роботи доцільно було б ширше розкрити групу методів візуального підкріплення відчуттів та евристичний пошуку в процесі художнього аналізу хорових творів.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Сунь Мінцзе «Методика формування вокально-ансамблевої компетентності студентів факультетів мистецтв у процесі вивчення диригентсько-хорових дисциплін» є науковим дослідженням, виконаним автором на актуальну тему. Отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують важливе наукове завдання, яке полягає в теоретико-методологічному обґрунтуванні й експериментальній перевірці методики формування вокально-ансамблевої компетентності студентів факультетів мистецтв у процесі вивчення диригентсько-хорових дисциплін.

У цілому вважаємо, що дослідження Сунь Мінцзе «Методика формування вокально-ансамблевої компетентності студентів факультетів мистецтв у процесі вивчення диригентсько-хорових дисциплін» є завершеним, самостійним і оригінальним дослідженням, яке за характером фактичного матеріалу, ступенем його якісного аналізу, рівнем новизни та значущості

результатів відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, що дає підстави для присудження Сунь Мінцзе ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Офіційний опонент

доктор педагогічних наук, професор,

завідувач кафедри хореографії та музичного мистецтва

Сумського державного

педагогічного університету

імені А. С. Макаренка

Ольга ЄРЕМЕНКО

